Бр. 163. У Новом Саду, у уторак 24. јулија (6. августа) 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута осим недеље и празника

Цена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље, за један месец 2 круне и 70 потура, а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 пот.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Јована Чавића — Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 пот.

Лист српске народне радикалне странке (Вечерњи лист). Издање „Рада“, деон. друштва у Руми

Још која о св. илијском договору.

Онај главни извештај, што га је донела „Застава“ о радикалној конференцији у Новом Саду, и о седници средњег одбора српске народне радикалне странке, потребно је допунити.

Већ је речено у „Застави“, да о целокупном држању народа према укидању автономије, није хтела да решава ни конференција, ни средишни одбор. То је остављено да се заједнички реши са другим опозиционим странкама. На св. Илију решавала је српска народна радикална странка само о ономе, без чега она не може никако у борбу и што је било необично журно.

Н. пр. „Србобран“ је уочи св. Илије донео на челу листа имена оних, које је патријарх Лукијан именовао у епархијску конзисторију. И он је нашао за потребно да нарочито нагласи и подвуче, који су радикали. Види се, да је то требао да буде прекор. Ти су се прекори, али отворено, чули и у редовима радикалне странке, и било је време да се то питање расчисти и да радикална странка заузме положај у том питању. То је и учињено. Али држимо, да је „Србобран“ у исти мах, када је нагласио, да су ови и ови радикали, требао исто тако да обележи и самосталце, који су именовани. Он то није учинио, али очекујемо да ће и он расчистити у својој кући то питање, као што смо ми учинили у нашој кући. Као што је познато, радикална странка стала је начелно на то становиште, да ће радити на споразуму свију опозиционих странака, колико год буде до ње стајало. Али баш то начело искључује сваки заједнички рад са данашњим незаконитим властима и под данашњим незаконитим централним властима. То двоје се не би могло никако сложити.

Иако је пало и на конференцији наше странке и средишњем одбору доста речи о томе, шта би требало све радити, ипак није ништа решено, него је припуштено, да се та питања утаначе у кругу удружених странака.

Као што смо већ јавили, усвојено је начело, да се у борби, која наступа, избегава свака излишна жртва, али да се поднесу све жртве, које се стварно ради морају поднети.

У средишњем одбору било је речи о томе, шта да буде са чиновницима. И ту је било опште мишљење, да чиновници, који имају административно политички делокруг, не могу остати и не могу се примати, јер се то не би могло сложити са борбом, која је отпочета.

Било је у средишњем одбору речи и о свештеницима и њиховом држању. По себи се разуме, да нико од свештеника не тражи, да дођу у судар са својим положајем. Сваку своју дужност они треба да врше, али што се тиче њихова права, они со право не треба да употребе противу своје савести, у служби против српске народне црквене автономије.

Изабран је одбор, који ће радити на томе, да, ако икако може, дође што пре до споразума са опозиционим странкама. Изабран је одбор, који ће припремити све што се тиче појединости у већ решеном питању: какав положај да заузму цркве не општине, кад им се званично објави онај покор, што се догодио у нашој народно црквеној автономији. Једном речи учињене су све припреме, да цела борба на почетку скоме иде глатко и у реду, а доцније ће се решити и објавити све оно, што ће бити у току даље борбе потребно, а тога ће бити још много, ако желимо да борба буде потпуна.

У средишњем одбору решавано је и једно лично питање. Приликом последњих избора епархијских скупштинара, сомборски парох Ђорђе Павковић, уздржао се од гласања, иако је био позиван на то. Он је одмах после тога известио председништво српске народне радикалне странке, да иступа из управе странке и да ће он и даље остати радикал, али се у автономној борби повлачи. Средишњи одбор узео је на знање његово иступање из средишњег одбора, али је уједно изрекао, да пароха Ђорђа Павковића не сматра више ни као члана странке.

Овим је у главноме допуњен извештај о раду конференције и средишње управе српске народне радикалне странке на Св. Илију. О још некојим појединостима биће речи у своје време.

Јесу ли знали за уништење автономије.

Патријарх Лукијан и његови пријатељи не признају, да су знали за уништење автономије. До последњег су се часа претварали, као да им није познато, шта се управо спрема. Али има знакова, да је то већ одавна било спремљено. Патријарх Лукијан није се бринуо, да се у будимској епархији закаже епархијска скупштина, иако јој је време било. Пре уништења наше автономије била је у Сент андреји седница епарх. административног одбора. У једној соби поред седничке чуло се, како Игњатовић говори: Није лепо толика страначка освета! После тога изашао је Евг. Думча и рекао: Са автономијом је свршено! При свршетку седнице ставио је један члан питање: кад ће се држати епархијска скупштина? Бележник Стеван Чампраг изашао је из седнице, а потпредседник Думча рекао је, да су „они“ о томе имали речи, али одгођено је за кратко време, док не дође нови епископ! После два дана уништена је автономија. Знали су „они“ још пролетос, да ће автономија бити уништена, па су стога одгађали сазив епархијске скупштине.

Увоз меса из Србије у Аустроугарску.

Уговором одређена количина свињског меса из Србије увезена је још пре два месеца. Ових дана је увезена и сва одређена количина говеђа меса. Од сада се може дакле из Србије у Аустроугарску увозити месо само по автономној царинској тарифи, услед чега ће наравно месо поскупити. Ма да ће царина бити виша, српски извозници су одлучили, да и даље увозе месо, јер су им цене у Бечу повољне. У бечким трговинским круговима баве се мишљу, да би са Србијом требало започети нове преговоре, да се повиси увоз меса из Србије. Држи се, да би и Србија пристала на то.

Нов златан новац у Бугарској.

Бугарска је влада у спомен прогласа независности и краљевине Бугарске дала ковати нов златан новац од 100 и од 20 франака. Новац носи датум 22 септембра 1908. године. Дуката од 100 франака ковано је 5 хиљада комада, а од 20 франака 75 хиљада комада. Први су сви ковани у Кремници, а од других је половина кована у Кремници, а половина у бечкој ковници новца. Тај нови новац је пуштен у промет у петак на св. Илију, а тога дана је пре 25 година изабран за бугарског кнеза Фердинанд, кнез од Кобург-Готе.

Изјава.

Мој телеграм из Карлсбада, послан 24. јулија т. г. по нов Његовој Светости, патријарху српском Лукијану, гласио је: *„Исти стан од лане чека вас, оно друго мислим да могу и да треба, Рада“*, а у вечерњем броју 161. од 21. јулија (3 августа) т. г „Заставе“ гласи овако: *„Потпуно се слажем са свима интенцијама (намерама) Ваше Светости, те ћу их и срцем и душом помагати“*. Како између та два текста ипак има неке разлике, и кад се један приватан телеграм потеже у јавности, ред је и учтиво молим, да се ова моја изјава штампа у листу, који је донео измишљени текст мога телеграма.

Карловци, 23. јул. (5, авг.) 1912.

Рад. Врховац,
гимн. директор

Доносимо ову изјаву, из које се види, да је г. Врховац обећао патријарху, да ће примити чланство у комесаријатској управи, а то је главно. Он тврди, да може и треба да буде члан.

Ур.

Читуља.

У Баранди је 22. јулија о. г. преминула Фема Витолић рођ. Свирчева, у 69. години живота, а сахрањена је данас уз многобројно учешће грађанства. Покојница је била добра Српкиња и брижна мати. Њену смрт оплакује наш честити једномишљеник Жива Витолић, бивши народни посланик перлескога среза, кћи Даринка удата Јовановић, зетови Константин Стануловић и Светислав Јовановић, свештеници и унучад. Ожалошћенима желимо од Бога утехе, а покојници лака била земља и вјечнаја памјат!

Гром.

Пишу нам из *Пачетина*: На пројутарје св. Илије одмах изјутра натуштило се над Пачетином и околином, грмело је и ударали су силни громови, један са другим, као да се био страховити бој. Надничар Мито Рајковић ишао је на њиву са својом женом Јеленом, да вежу зоб. Непогода их је затекла у пољу и гром удари посред њих. Обоје се срушили на земљу. Јелена је тек после пола сата дошла к себи и тада спази, да крај ње лежи муж јој — мртав. У том навђу на коли синови Паје Јоцића, те несрећну младу узму на кола са мртвим јој мужем и донесу их у село. Иза покојног Мите остало је двоје деце, женско од 5 година и мушко од 2 године, у великој сиротињи. Истога јутра ишао је пешице из Боботе Стеван Иђошки у Пачетин своме зету, да му помогне возити. На пола пута стигне га Којо Јовановић из Вере, који је ишао колима у Винковце на вашар. Којо повезе старца. Кад су били у пачетинском хатару, ухвати их бура. Били су близу крста у хатару, када је гром ударио и убио Миту Рајковића, који је од њих био на неколико дужи. Испред њих се возио на коли Кузман Миросављевић, гром удари испред кола му и убије му коња. После неколико тренутака, удари гром и у кола Којина и убије му оба коња. Која је остао неповређен, а старац Стеван Иђошки такође је неповређен, али је више од пола сата лежао онесвешћен.

Како да се бранимо од врућине.

На острву Јави, где је скоро стално велика жега, на врло прост начин одржавају свежину по собама и бране се од прашине, па бисмо се могли и ми тим начином послужити у овим топлим данима. Отворене прозоре треба застрти накваšеним платном и то тако, да жега с поља не може продирати, дакле платно треба потпуно да покрије прозор. На тај се начин расхлади ваздух у соби, а и онај што долази с поља. Уједно се ваздух такорекући процеди, када пролази кроз мокро платно, те је без прашине и толико свеж, да се човек осећа као да је посред бујне шуме, ма на пољу била каква јака припека. Прозори се и ноћу могу оставити отворени, а треба их застрти мокрим платном, те ће на мах уминути загушљивост и запара у соби.

Становништво у Аустрији.

Аустријско статистичко звање објавило исход попису становништва крајем 1910. године. Крајем те године било је у Аустрији 27 милиона 963 хиљаде и 872 душе, а 1900. године било 25 милиона, 632 хиљаде 805 душа За 10 година се дакле

становништво умножило са 2 милиона 331 хиљадом и 67 душа, што чини 9·09 постотака. Немаца има 9 милиона 950 хиљада 266, а пре 10 година их је било за 779 хиљада 327 глава мање; прираштај износи дакле 8·5 постотака. Прираштај код Немаца је дакле слабији од прираштаја укупног становништва. Немци се умножили у Тиролској на штету талијанског живља, а такође у Корушкој и Штајерској. Напротив број Немаца је опао у Словеначкој, где их потискују Словенци; даље је опао у Чешкој, где их потискују Чеси. Прираштај код словенских народа највећи је код Пољака 16·6 постотака, а најмањи код Руса (Рутена) 4·3 постотка, али то није тачно. Пољаци, у чијим је рукама власт у Галицији, уписивали су Русе као Пољаке. Највећа се промена у становништву догодила у Трсту, и то у корист словенског живља Пре 10 година у Трсту су Словени чинили само 24·67 постотака становништва, а сада Словени чине 56·92 постотка. Број Словена у Трсту је дакле толико порастао, да су они данас тамо најјачи.

Женидбене дозволе.

Новим војним законом укинута је одредба, по којој о ванредним женидбеним дозволама у првом степену одлучује управни одбор. Одсада ће ванредне женидбене дозволе давати министар домобранства без саслушања управног одбора. Према томе молбе за ванредне женидбене послове на основу 30 зак. чланка од 1912. треба слати или непосредно министру домобранства или надлежној управној власти, а не управном одбору.

Крађа шпирита на Дунаву

Овдашњи трговац Рајнер пријавио је полицији, да му се муштерије туже, јер место Дунавом послатог шпирита добивају воду. После довршене истраге установљено је, да су надничари на лађама отварали буре, вадили шпирит и уливали водом Том приликом је утврђено, да су надничари и другу робу крали. Полиција је ухапсила осморицу лађарских надничара.

Новосадски вашар.

Земаљски марвени и занатлијско-трговачки вашар у Новоме Саду одржаће се 10., 11. и 12. августа 1912. године на пирошком путу поред реформатскога гробља. На вашар је дозвољено уз прописани пасош дотерати, осим свиња, сваку другу животињу из места у коме не влада зараза.

Кратке вести.

— Др. Исак Исахер, лечник у Земуну, умр'о је јуче после кратког и тешког боловања у 26. години свога живота као жртва свога лечничког позива.

— У хотелу код Јелисавете у Новоме Саду умр'о је путник Жигмунд Гутман од капље у срцу. Путовао је као заступник једне бечке фирме.

— У Чонграду је установљен општински прирез по земљарини 145, а по осталим порезима 110 процената Срећне ли општине.

— Римокатоличка општина у Мађарнадашу искључила је из школе румунску децу унијатске вере, јер нема доста места, а унијати немају своје школе.

— На железничкој прузи између Пишпекладања и Кабе прегазио је железнички воз једно дете од године и по, које се играло на прузи

— У Хајдусобослову ушли су у шелезнички воз 4 пијана надничара и лармали. Кад их је калауз опоменуо, хтели су да га избаце из воза који је јурио. На вику калаузову дотрчала су два путника с револверима и застрашили надничаре, које је полиција у Дебрецину ухапсила.

— У Севастопољу побунили су се робијаши на галијама, напали чуваре, једног подофицира бацили у воду и на чамцима се превезли на копно, али тамо су их ухапсили

— Последњих је дана велики број турских војника пребегао преко границе у Србију. У Србији се предали српским властима.

— Из Беча јављају да ће на евхаристички конгрес доћи и врло многи Словаци. Држи се, да ће их бити око 10 хиљада. Словаке доводи гроФица Хенријета Котек, сестра жени престолонаследниковој.

— На земунској железничкој станици сударила се једна локомотива са једним теретним возом. Један је железничар рањен. Промет је дуже времена био прекинут.

— Управа државних железница наредила је, да се почевши од 1. августа имају прегледати сви путнички пртљази, да не би били тежи него што је то прописано за пртљаге, које путници могу унети са собом у вагон.

— У Ходмезевашархељу је 5-годишњи синчић Шандора Мађарија попио по деци ракије, отровао се и умр'о.

Брзојави „Застави".

Стигли 6. августа.

Сукоб на црногорско-турској граници.

Цетиње. Јуче ујутру обновили су турски војници нападај. *Црногорци и пуцали из топова, да их приморају да напусте црногорско земљиште.* Два су Црногорца убијена, а тројица рањена. Турски губитци нису познати. Ђенерал Јанко Вукотић послат на границу, да успостави мир, али ако би Турци прешли на црногорско земљиште, да их сузбије.

Цетиње. Турски посланик предао црногорској влади ноту **којом тражи задовољштину за 24 сата, иначе ће напустити Цетиње и прекинути дипломатске одношаје.**

Промене у српском министарству спољних послова

Београд. За начелника у министарству спољних послова биће постављен Драг. Стефановић, шеф пресбирова, а на његово место долази др. Милан Шајиновић.

Рузвелтова борба.

Чикаго. Скупштина Рузвелтове напредне странке отпочела је рад уз највеће одушевљење. Присутне 232 женска изасланика. Црначки делегати спречени да дођу. Рузвелт биће извикан за кандидата при избору председника републике.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом биле су ове цене: пшеница потиска нова К 23·35—23·75, бачка и банатска К 23·25 до 23·70, раж К 18·40—18·90 јечам за пићу К 17·80 до 18·20, зоб К 21·80—22·70, кукуруз К 18·20—18·40 У трговини на рок прављени су оваки закључци: пшеница за октобар К 22·02, за април К 23·60, раж за октобар К 18·64, кукуруз за август К 18·18, за септембар К 18, за мај К 15·12, зоб за октобар К 19·26, репица за август К 35 до 35·20.

†

Тужним срцем јављамо родбини и пријатељима да је наша добра и мила мати, пуница и мајка

ФЕМА ВИТОЛИЋ
рођ. СВИРЧЕВА

синоћ после кратког боловања у 69 год. преминула.

Тело наше љубљене покојнице биће сутра у уторак у 9 сати пре подне по срп. прав. обреду опојано и за тим ће се сахранити у породичну костурницу на овд. гробљу.

Баранда, 23 јула (5. авг.) 1912.

Жива Витолић син, Даринка Јовановић рођ. Витолић кћи, Костантин Стануловић и Светислав Јовановић свештеници зетови, Вукосава, Катица и Веселин Стануловић, Миша и Јулка Витолић, Слободан, Загорка и Анђелка Јовановић унучад.

1228 1—1

ДР. ИГЊАТ ПАВЛАС
ОТВОРИО ЈЕ
АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ
У НОВОМ САДУ,
У ДУНАВСКОЈ УЛИЦИ БР. 10.
1220 НА СПРАТУ. 1—2

СВОЈУ
БЕРБЕРСКУ РАДЊУ
која постоји у Новом Саду на добром месту. Због другог предузећа продајем одмах. Обратити се на администрацију „Заставе". 1222 1—2

У Госпођинци издаје се једна
ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
са кућом под ЗАКУП, која постоји 20 год. на врло лепом месту. За услове ваља се обратити на госп:
Саву Владисављевића
1219 у Госпођинци. 1—3

СВОЈУ КУЋУ
која постоји у Самошу (torontál v. m.) на главној улици, згодна за трговину, или за гостионицу, продајем из слободне руке. За цену и услове упитати у админ. „Заставе". 1212 1-3

СВОЈ ТЕЛЕП
који постоји у Новом Саду на Темеринском друму бр. 33. 1 јутро велики засађен са виноградом и воћем са лепо уређеном КУЋОМ. Продајем из слободне руке одмах. За цену и услове :-: ваља упитати у истој кући. :-:
1223 1—3

Оглас дражбе.

Српска православна црквена општина у Жабљу, на основу закључка црквеног одбора, одржаће дана 6./19. августа о. г. у два сата по подне у српској вероисповедној школи јавну усмену дражбу на мањак, ради преоправке звона и коза за звона.

Рад је предрачуњен са 3526 К 18 потура.

Прорачун и план може се сваки дан од 8—12 и од 2—5 разгледати у писарници српске правосл. црква. општине.

Дражбователи обвезани су пре почетка дражбе да положе у готовом новцу 10% од предрачуњене своте у име пипманлука.

Досталцу посла вратиће се пипманлук заједно са каматом тек након годину дана, рачунајући од дана предаје свршеног посла.

Осталим дражбователима вратиће се положена свота одмах по довршеној дражби.

Црквена општина задржава себи право коме ће поверити посао, без обзира на исход дражбе.

У Жабљу, 15./28. јула 1912.

Богољуб Чонкић
перовођа.

Новак Марић
1188 3—3 председник.

ВРШАЋА ГАРНИТУРА
6 коњских снага јака у врло добром стању. — ПРОДАЈЕ СЕ ОДМАХ.
За цену упитати: 1199 2—3
МЛАДЕНА СТАНИМИРОВОГ
Чуруг (Бачка).

За своју гостионицу у Петроварадину (Мајуру)
требам
ВЕШТОГ ГОСТИОНИЧАРА
потребна је кауција 800 круна.
Првенство имају ожењени.
За даље услове обратити се на
СВЕТОЗАРА САВИНОГ
Добановци, — п. п. Сурчин (Срем.)
1179 2—3

У књижарници
СВЕТ. Ф. ОГЊАНОВИЋА
у Новом Саду
ИЗАШАО ЈЕ ПРЕВИШЊИ
Краљевски рескрипт
од 10. августа 1868.
о уређењу црквених школских и фундацијоналних дела грчко-источно српске митрополије. 1184. 3—3
Цена 60 филера.
Са поштарином 70 филера

СВОЈУ РАДЊУ
звану **оријенталске шећерлеме** која постоји у Н. Саду (Erzsebet ter 7.) у Адамовићевој палати и једну собу намештаја због селидбе **продајем одмах.**
За цену упитати у истој радњи. 1181 3—3

Ново! **ФРАЦУСКИ ЉУБИЧИЦЕ КРЕМ!** Ново!

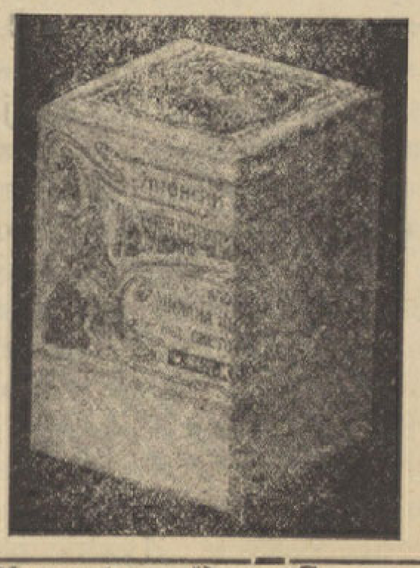

Само употребом Француске Љубичице Крема може се постићи лепо лице меко, чисто, бело као снег, за 2—3 дана добива се **најлепше лице** како младе **тако и старије.** Утамањује бубуљице, пеге и сву другу нечистоту, на лицу, потпуно нешкодљив може се и на дану употребљавати јер се одмах упије и не сија се и није нужно пудер употребљавати. — Једини произвођач **Милан Ивачковић** Лекарница код Св. Јована Велика Кикинда (Nagykikinda). Цена је 1 тегла 1 круна ко поручи 6 тегле шаљем франко. Препродавцима дајем рабат велики. Сем тога праве Леманове помаде по упутству самог др. Лемана, тегла 1 К.

809 12—16

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду.